

Monumentnummer*: 521552

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 23 april 2002
Kadaster deel/nr 82837/146

Woonplaats* Oud Gastel
Gemeente* Halderberge
Provincie* Noord-Brabant

Locatiennaam Oud Gastel
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* Oud en Nieuw Gastel
Sectie* D
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 3577

Omschrijving**

Inleiding.

Aan de oostzijde van de Kerkstraat gelegen tweelaags HERENHUIS binnen de bebouwde kom van Oud-Gastel. Het object is gelegen binnen een ruim terrein met aan de voor- en achterzijde een siertuin. Het pand werd gebouwd in 1863 en is uitgevoerd in Eclectische stijl. De eerste steen werd gelegd door G.F.J. Mastboom. De notabele familie Mastboom speelde een zeer grote rol in Oud-Gastel. Reeds in 1774 had de brouwersfamilie zich vanuit Wouw te Oud-Gastel gevestigd. Ze zou verschillende burgemeesters leveren voor deze plaats (de laatste burgemeester Mastboom overleed omstreeks het midden van de twintigste eeuw). In het pand aan de Kerkstraat woonde een lid van de familie met zijn jonge vrouw Van de Veken. Deze Mastboom was een lakenfabrikant. Na diens overlijden trouwde zijn weduwe met de huisarts dr. P.J.W. Dautzenberg. De aan het pand verbonden huisartsenpraktijk is voortgezet tot op de huidige dag. Mevrouw Dautzenberg overleed als weduwe op 14 mei 1937 waarna de openbare verkoop plaatsvond van het huis met toebehoren. De villa heeft in de loop van de tijd enige wijzigingen ondergaan. De linker achterkamer is, waarschijnlijk in de late jaren dertig, gemoderniseerd en kreeg een breder venster. Een gedeelte van de gang werd toegevoegd aan deze kamer en voorzien van een nieuwe tuiningang. De nieuwe gevelopeningen werden gevuld met stalen ramen en kozijnen. Enkele overige vertrekken zijn eveneens gewijzigd. Binnen de authentieke vensters zijn enige ramen vernieuwd. Aan de achterzijde werd de oorspronkelijk uit ijzer en glas samengestelde veranda vervangen door een modern exemplaar. Links sluit op het pand een moderne uitbouw aan. Tengevolge van de bouw van een belendend pand aan de rechterzijde werd een deel van het tuinhek verwijderd (dit bevindt zich tegenwoordig aan

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

de Vierschaarstraat 7).

Omschrijving.

De villa heeft een in hoofdzaak rechthoekige plattegrond. Aan de linker zijde bevindt zich een moderne éénlaags aanbouw met een plat dak. Rechts is een historische uitbouw, eveneens éénlaags en voorzien van een afgeplat omlopend schilddak dat aansluit op de hoofdbouw. De hoofdbouw heeft twee bouwlagen en een afgeplat omlopend schilddak. De daken zijn gedekt met grijze losanges. De gevels zijn gepleisterd en binnen de voorgevel voorzien van een hardstenen plint. De overige gevels hebben gepleisterde plinten. Aan de bovenzijde wordt de voorgevel afgesloten door een gepleisterd hoofdgestel met dito consoles en paneelverdeling. De kroonlijst is uitgevoerd in hout. De architraaf is voorzien van sobere gepleisterde sierelementen. De overige gevels hebben een vergelijkbaar hoofdgestel maar zonder consoles en, binnen de zijgevels, zonder paneelverdeling. De vensters binnen de voorgevel hebben afgeronde bovenhoeken en zijn voorzien van gepleisterde profiellijsten met afgeronde bovenhoeken en kuiven. Overige vensters zijn rechthoekig en bevatten gepleisterde profiellijsten (binnen de achtergevel met een kuif. Lekdorpels zijn uitgevoerd in hardsteen. Aan de onderzijde van de vensters binnen de eerste bouwlaag van de voorgevel bevindt zich een gepleisterd paneelveld. De lekdorpels van de vensters binnen de tweede bouwlaag in dezelfde gevel zijn aan de onderzijde voorzien van gepleisterde siermotieven. De vensters bevatten een tweeruits stolpraam (beneden) en een vierruits stolpraam (boven). De bovenlichten zijn enkelruits en bevatten kwartronde hoekornamenten alsmede een halve maanvorm binnen het verlengde van de raamnaald. Een groot aantal vensters is voorzien van houten voorzetrampen en dito bovenlichten. De voorgevel is symmetrisch ingedeeld en heeft langs de gehele lengte een stoep met geperste tegels en hardstenen lijsten. Deze wordt voortgezet in het tuinpad dat de hoofdingang verbindt met de straat. De hoofdingang bevindt zich centraal binnen de gevel en is voorzien van een hardstenen stoep met twee treden en smeedijzeren sierroosters. De ingang bevat een hardstenen stoepdorpel en heeft een dubbele paneeldeur met geprofileerd kalf en enkelruits bovenlicht. Rondom de ingang bevindt zich een identieke lijst als bij de vensters. Voorts is de ingang voorzien van een glazen luifel met smeedijzeren sierconsoles. Rechts van de ingang bevindt zich een hardstenen gevelsteen met de vermelding: EERSTE STEEN. Links is een tweede gevelsteen, uit wit marmer binnen een hardstenen lijst. Hierop staat vermeld: 4-3 1863/G.F.J. MASTBOOM/OUDE 10 JAREN. Aan weerskanten van de ingang bevinden zich telkens twee vensters. De tweede bouwlaag telt een reeks van vijf vensters. Tegen de rechter hoek van de gevel is een smeedijzeren lantaarn bevestigd. Op de rechter zijgevel sluit rechts een éénlaags uitbouw met afgeplat schilddak aan. In de oksel van deze uitbouw en de hoofdbouw bevindt zich een éénlaags uitbouw waarvan het bovenste deel fungeert als een balkon. De gevel van deze uitbouw die naar de straat gericht is bevat een venster met een tweeruits stolpraam. Het balkon is bereikbaar via een ingang met een dubbele enkelruits deur. Rechts hiervan bevindt zich een trappenhuisvenster met vernieuwde invulling. De éénlaags uitbouw met afgeplat schilddak heeft in de gevel die naar de straat gericht is een ingang met een Delftse Schooldeur, een enkelruits bovenlicht en een glazen luifel met smeedijzeren sierwerk. De ingang is bereikbaar via een stoep met een gepleisterde wang. Rechts van de ingang is een venster met een tweeruits stolpraam. De rechter zijgevel van de uitbouw is gecementeerd en voorzien van een venster met een tweeruits stolpraam. De linker zijgevel van de hoofdbouw is blind met uitzondering van een modern venster dat zich rechtsonder in de gevel bevindt. Tegen het linker deel van de eerste bouwlaag bevindt zich een moderne uitbouw met garages. De achtergevel heeft rechts binnen de eerste bouwlaag een breed venster met een stalen invulling bestaande uit vier enkelruits ramen en vier dito bovenlichten die gevuld zijn met glas-in-lood. Binnen de middenas van de gevel bevindt zich een tuiningang met een dubbele stalen, enkelruits deur. Beide gevelopeningen zijn later gerealiseerd. Uiterst links bevindt zich een authentieke tuiningang met een dubbele enkelruits schuifdeur en een met glas-in-lood gevuld tweeruits bovenlicht. De ingang is bovendien voorzien van een dubbele enkelruits voorzetdeur. Op de eerste bouwlaag sluit in de totale lengte een vernieuwde veranda aan. De tweede bouwlaag bevat een reeks van vijf vensters. Binnen het hoofdgestel dat de gevel afsluit bevinden

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

zich vijf getoogde paneelvelden waarvan er twee ingevuld zijn met een zoldervenster. De uitbouw links van de hoofdbouw heeft uiterst rechts een venster met een stalen invulling. Het geveldeel links hiervan springt naar voren en is links voorzien van een venster met een gepleisterde lekdoorpel, een tweeruits stolpraam en een enkelruits bovenlicht. Rechts hiervan bevindt zich een ingang met een hardstenen onderdoorpel en dito neuten alsmede een paneeldeur. Het interieur bevat een groot aantal authentieke elementen. Er zijn paneeldeuren binnen profiellijsten die, binnen de gang, voorzien zijn van grijsmarmeren neuten. Diverse ingangen hebben witmarmeren onderdorpels. Er zijn verschillende stucplafonds. Een klein aantal vensters is voorzien van gepaneelde binnenluiken. De gang heeft wit- en zwartmarmeren vloeren in ruitpatronen. Het houten trappenhuis is vereenvoudigd in Delftse Schoolstijl. De gang bevat een stucplafond met een middenrozet waarbinnen twee vrouwenfiguren verbeeld zijn in een schelp. Bij de overgang naar de artspraktijkruimte bevindt zich een enkelruits tochtdeur met een geëtste ruit met siermotieven. De rechter achterkamer (oorspronkelijk eetkamer) is uitgevoerd in neorenaissance stijl en voorzien van een stucplafond met middenrozet, decoratieve hoekzwikken, sier- en kooflijsten. De kamer bevat een zwartmarmeren schoorsteenmantel met grijsgeaderde detaillering en een authentieke koperen kachel met sierelementen. Onder de kachel is een tegelvloertje met perspectivische kubuspatronen. Er zijn voorts houten paneellambrizingen met cirkelmotieven en diamantkoppen. Dezelfde details komen terug in de houten gordijnkast boven de tuiningang, de omlijsting van de binnendeuren en de decoratie van de vaste buffetkast. De ingangen hebben paneeldeuren en klassieke lijsten met een hoofdgestel. Ze bevatten een authentiek metalen sluitwerk in neorenaissance. De wanden zijn voorzien van paneelverdeling. Binnen de wand die aan de keuken grenst is een houten doorgeefluik met decoratie. De vloer bestaat uit een houten parket met intarsialijsten. Binnen de voormalige voorkamer aan de rechterzijde van het pand bevindt zich een zwartmarmeren schoorsteenmantel met roodmarmeren detaillering waaronder twee flankerende zuilen. De haard is voorzien van, siertegels en heeft een dito vloertje. De linker achterkamer heeft een stucplafond met middenrozet en hoekdetails alsmede vakkenverdeling en kooflijsten. De kamer is voorzien van een later gerealiseerde brede schoorsteenmantel die gemetseld is in Delftse Schoolstijl. Op de verdieping heeft de linker voorkamer een stucplafond met middenrozet en vakkenverdeling alsmede authentieke polychromie in goud en wit (acanthuskrollen). De ingang bevat een paneeldeur die aan de binnenzijde beschilderd is in dezelfde kleurstelling als het plafond en voorzien is van Empire-motieven. De authentieke zolderkap is samengesteld uit drie spitsbooglaminaatspanten. De kelder heeft een tongewelf. In de bijkeuken staat een oude wasoven met wasbakken. Er is een authentieke tegelvloer. Het pand is gelegen binnen een ruim terrein met aan de voor- en achterzijde een siertuin. Binnen de achtertuintuin staat een gecementeerde tuinvaas op dito sokkel. In de tuin zijn diverse karakteristieke groenelementen: een plataan, een beuk en diverse heesters waaronder taxus en hulst. De voortuin bevat twee platanen en wordt afgesloten door een smeedijzeren sierhek op hardstenen voetsmuren dat voortgezet wordt langs een deel van de linker- en rechterzijde van het voorterrein. Het hekwerk heeft diverse siermotieven waaronder deels getordeerde spijlen met puntvormige uiteinden. De hekken worden regelmatig afgewisseld door gietijzeren sierposten met een bolvormige bekroning. Centraal bevindt zich een dubbel draaihek dat ingeklemd is tussen hardstenen sierposten met een bolvormige bekroning. Het hekwerk bevat voorts een enkelvoudig draaihek en een tweede dubbel draaihek, deze zijn ingeklemd tussen gietijzeren sierposten.

Waardering.

Het object, herenhuis met tuin en hekwerk, is van algemeen belang. Het heeft cultuurhistorische waarde door de vroegere relatie van het pand met de familie Mastboom die het huis liet bouwen. Deze familie heeft een grote rol gespeeld binnen de historie van Oud-Gastel. Hetzelfde geldt voor de latere bewoner dr. Dautzenberg die in het pand een huisartsenpraktijk dreef. Het object heeft architectuurhistorische waarde vanwege de esthetische, kwaliteiten van het ontwerp en de detaillering, het bijzondere materiaalgebruik alsmede de samenhang tussen de gaaf gebleven hoofdvorm en rijke interieurelementen uit de bouwtijd alsmede een rijk vormgegeven sierhekwerk. Van een bijzonder karakter is het feit dat binnen het interieur de voormalige eetkamer grotendeels ongewijzigd bewaard gebleven is waardoor deze een goed voorbeeld vormt van de binnenhuisontwikkelingen binnen de tweede helft

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

van de 19de eeuw. Het object heeft ensemblewaarden wegens de situering, een karakteristiek onderdeel vormende van de historische bebouwing aan de Kerkstraat te Oud-Gastel en vanwege de beeldbepalende ligging binnen een terrein dat bepaald wordt door siertuinen met drie monumentale platanen, één dito beuk en een siervaas. Het terrein is voorts voorzien van een omheining met een monumentaal en rijk uitgevoerd hekwerk met diverse draaihekken en sierposten. Het object heeft gaafheids- en herkenbaarheidswaarde, daar het van belang is vanwege de kwaliteit van de samenstellende onderdelen, bestaande uit een villa met siertuinen, monumentaal geboomte en dito hekwerk.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Woonhuis(K)

Functie

Tuin

Woonhuis